

MINISTRI KÄSKKIRI

22.11.2022 nr 1.1-2/22/318

**Tallinna Tööstushariduskeskuse teenistusliku
järelevalve õiendi kinnitamine**

Vabariigi Valitsuse seaduse § 95 lõike 1 ja Vabariigi Valitsuse 13.08.2021. a määruse nr 80 „Haridus- ja Teadusministeeriumi põhimäärus“ § 6 lõike 2 punkti 13 alusel.

1. Kinnitan Tallinna Tööstushariduskeskuse teenistusliku järelevalve õiendi (lisatud).
2. Kooli direktoril esitada õiendis tehtud ettekirjutuste täitmise kohta Haridus ja Teadusministeeriumile kirjalik aruanne ettekirjutuste täitmist tõendavate dokumentidega viie tööpäeva jooksul peale ettekirjutuse tähtaega.
3. Käesolevat käskkirja on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades kaebuse Tartu Halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tõnis Lukas

Minister

ÕIEND TEENISTUSLIKU JÄRELEVALVE KOHTA TALLINNA TÖÖSTUSHARIDUSKESKUSES

SISSEJUHATUS

1. Tallinna Tööstushariduskeskus (edaspidi *kool*) on Haridus- ja Teadusministeeriumi (edaspidi *HTM*) hallatav õppeasutus aadressil Sõpruse pst 182, 13424 Tallinn.
2. Teenistuslikku järelevalvet kooli juhtimise ning tegevuse otstarbekuse ja seaduslikkuse üle teostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi õiguspoliitika osakonna järelevalve valdkonna peaekspert Signe Vanker, nõunik Hille Voolaid, üldhariduspoliitika osakonna kaasava hariduse valdkonna peaekspert Ave Szymanel. Ekspertina oli kaasatud Keeleameti järelevalveosakonna juhataja Merle Loodus-Adamson.
3. Järelevalve eesmärk oli hinnata, kuidas toimub koolis õpilase arengu toetamine väljalangevuse ennetamisel ning mil viisil on korraldatud eesti keel teise keelena õpe ja eestikeelne aineõpe osaliselt vene õppekeelega kutsekeskhariduse õpperühmades.
4. Teenistuslik järelevalve algas 17.10.2022.
5. Järelevalves vesteldi kooli direktoriga, õppedirektoriga, sotsiaalpedagoogiga, õpetajate ja õpilaste esindajatega. Tutvuti kooli dokumentide ja õppekeskkonnaga vaadeldavas valdkonnas ning võrreldi kooli tegelikku olukorda Eesti hariduse infosüsteemi (edaspidi *EHIS*) tehtud sissekannetega.

KOKKUVÕTE

Järelevalves oli vaatluse all õpilaste vastuvõtu korraldus, meetmete rakendamine õpilaste väljalangevuse ennetamiseks, eestikeelse õppe korraldus ning eesti keelt teise keelena ja eestikeelseid aineid õpetavate õpetajate riigikeeleoskuse vastavus nõuetele.

Õppekavarühmade kvaliteedihindamisel on toodud välja, et koolis vajaks parandust täiendavat tuge vajavate õppijate väljaselgitamine õpingute algul ning koheste individuaalsete tugimeetmete rakendamine koostöös tugipersonali ja õpetajatega, et vähendada õpingute katkestamist esimesel õppeaastal. Kooli andmed näitavad, et kutsekeskhariduses esimesel aastal väljalangejate ning õppetöö katkestajate osakaal ja õppetöö katkestajate osakaal kutsekeskhariduses esimesel aastal on kõrgem kui Eesti keskmine näitaja, kutsekeskhariduse nominaalajaga lõpetajate osakaal on madalam riigi keskmisest näitajast. Eeltoodust tulenevalt oli kooli 2021/2022. õppeaasta tegevuskavas määratletud sisehindamise üheks prioriteediks väljalangevuse vähendamine õpiraskustes õpilase varajase märkamise ja tugimeetmete rakendamise kaudu. Tulemused olid seotud arengukavaga ning sihttulemusteks oli seatud, et õpilaste keskmine väljalangevus on mitte üle 21%; õpiabi võimaldamine; rühmajuhendaja ja õpetajate iganädalane seire, puudumiste jälgimine; töö õppijate/vanematega; hinnetekomisjonide läbiviimine.

Õpilase toevajadus selgitatakse koolis välja esimese õppeperioodi jooksul. Vastavalt vajadusele moodustatakse tasemerühmad, õpilastele pakutakse konsultatsioone ja õpiabi. Hinnetekomisjonis arutatakse õpilaste õpijõudlust. Õpilaste toetamiseks rakendatakse tugirühmasid. Tugispetsialistidest on koolis tööl sotsiaalpedagoog, vajadus on ka psühholoogi ja eripedagoogi teenuse tagamiseks. Õpilaste toevajaduse väljaselgitamine õpilaste vastuvõtuprotsessis on parendusvaldkond, mis vajab suuremat tähelepanu. Positiivsena saab välja tuua, et kevaditi on õpilaskandidaatidel võimalik koolis töövarjutada, et tutvuda võimaliku valitava erialaga lähemalt.

Kooli sisehindamise aruandes on toodud välja, et probleeme valmistab eesti keelest erineva emakeelega õpilaste eesti keele oskus. Haridussilma andmetele tuginedes on toodud aruandes välja, et eesti keelest erineva emakeelega põhikooli lõpetajatest 70% valdavad eesti keelt B1-tasemel, aga vene õppekeelega põhikooli lõpetajatest 60% ning muukeelsete põhikoolide õpilaste õpijõudlus on väiksem, sest lisaks õpiväljunditele tuleb omandada eesti keele oskus.

Vaadeldud õppetundidest ja koolis läbi viidud vestlustest nähtus, et eesti keel teise keelena õpe on kooli parendusvaldkond. Näiteks vestlustel osalenud õpilaste, kes olid tulnud vene õppekeelega koolist, eesti keele oskus ei olnud tasemel, mis võimaldaks minna praktikale või asuda peale kooli lõpetamist töökohale, kus suhtluskeel on eesti keel.

Koolis on koostatud eesti keele õppe, eestikeelse õppe ja lõimumise tegevuskava, kus on välja toodud konkreetsed tegevused perioodiks 2020–2025. Tegevuskavas ette nähtud keeletaseme väljaselgitamise alusel moodustati keeleõppe tasemerühmad, samuti lisati valikõpingutesse moodulid eesti keel kui teine keel A1-, A2-, B1-tasemele.

OLUKORRA KIRJELDUS

2021/2022. õppeaastal oli kutsekeskhariduse tasemel vene keeles õppijaid kaheksas õppeasutuses, 1036 õpilast 10 645-st (10%). Ülejäänud kutsekeskhariduse tasemel õppijad on märgitud õppima eestikeelsel õppekaval. Kutsehariduses on 2700 (30%) kutsekeskhariduse tasemel õppijat õppinud põhikoolis eesti keelt teise keelena, nendest 30% (veidi üle 1000 õpilase) õpib 60/40 proportsioonis eestikeelses õppes. Valdav osa eeltoodud õpilastest õpib kokku viies kutseõppeasutuses, sh Tallinna Tööstushariduskeskuses¹.

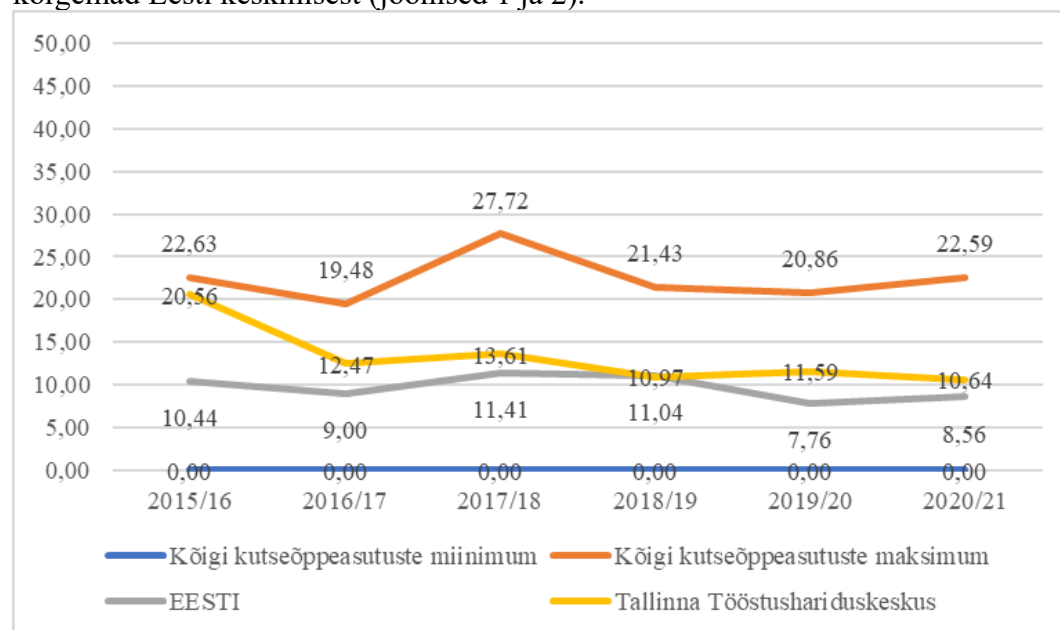
Kool on regiooni suurim kutseõppeasutus, kus on võimalik omandada kutseharidust alljärgnevate õpperühmade õppekavadel: hulgi- ja jaekaubandus; andmebaaside ja võrgu disain ning haldus; tarkvara ja rakenduste arendus ja analüüs; transporditeenused; tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamine ning naha töötlemine; juuksuritöö ja iluteenindus; mootorliikurid, laevandus ja lennundustehnika; elektroonika ja automaatika; elektrienergia ja energeetika; mehaanika ja metallitöö. Õppekavarühmade koostisest katab kool 22% andmebaaside ja võrgu disaini ning halduse, 26% transporditeenuste, 28% elektroonika ja automaatika, 32% hulgi- ja jaekaubanduse ning 60% tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamise ning naha töötlemise õpekohtadest.²

¹ Eestikeelse hariduse tegevuskava 2022–2030 seletuskiri, lisa 2.

² Haridus- ja Teadusministeeriumi üldhariduspoliitika osakonna juhataja 01.08.2022 käskkiri nr 1.1-5/22/9 „Tallinna Tööstushariduskeskuse arengukava 2022–2025“.

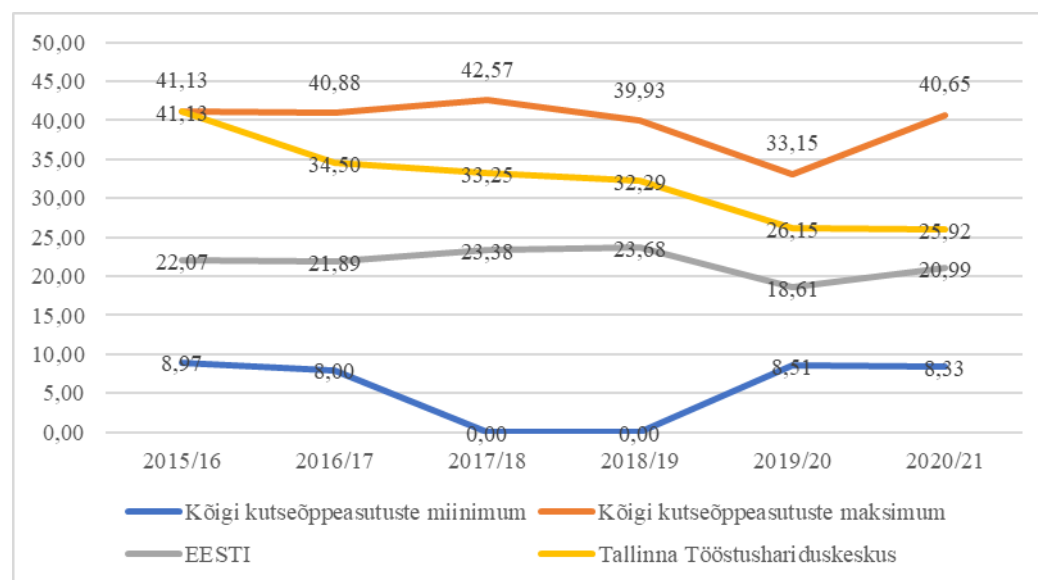
Kooli visiooniks aastaks 2025 on olla uuenduslik ja tööturu vajadustele suunatud elukestva õppe keskus. Põhiväärtuseks on sõnastatud suunatus tööturule – lähtutakse tööandjate soovidest, huvidest ja väärtustest, arvestatakse ja kaasatakse neid õppetöö läbiviimisesse; innovaatus – ollakse avatud uutele ideedele, eriala arengule ja loovusele, investeeritakse eriala jätkusuutlikkusesse; tulemuslikkus – ollakse orienteeritud isiku positiivsete tulemuste saavutamisele läbi õppija ja tema lähivõrgustiku motiveerimise ja juhendamise; professionaalsus – õpitakse ja arendatakse end pidevalt.

Koolis on kutsekeskhariduses esimesel aastal väljalangejate³ ning katkestajate⁴ osakaalud pisut kõrgemad Eesti keskmisest (joonised 1 ja 2).

Joonis 1. Väljalangejate osakaal kutsekeskhariduses esimesel aastal, %.

Allikas: Haridussilm.

Joonis 2. Õppetöö katkestajate osakaal kutsekeskhariduses esimesel aastal, %.

Allikas: Haridussilm.

³ Väljalangenuteks loetakse õpingud katkestanud õpilased, kes ei ole jätkanud õpinguid üld-, kutse - või kõrghariduses. Arvestuse aluseks võetakse 10. novembril õppinud ja vaadatakse nende staatust järgmise õppeaasta 10. novembril.

⁴ Katkestajate leidmisel vaadatakse kõigi 10. novembril õppinute või aasta jooksul õppima asunute, aga enne 10. novembrit katkestanud või lõpetanud seisundit järgmise aasta 10. novembril. Arvestusest jäävad välja need, kelle õppimise aeg oli alla 31 päeva. Katkestajaks ei loeta samas koolis jätkajat ega neid, kelle katkestamise põhjuseks on välismaale minek.

1. Õpilaste vastuvõtu kord ja tingimused ning vastuvõtuprotsess

Õpilaste kutseõppeasutusse vastuvõtmise kord on reguleeritud haridus- ja teadusministri määrusega⁵. Nimetatud määruse⁶ kohaselt määruses reguleerimata küsimustes kehtestab kool õppekorralduseeskirjas (edaspidi *ÕKE*) kooli vastuvõtu korra. Sama on sätestatud ka haridus- ja teadusministri määruses⁷, mille kohaselt peab *ÕKE*s olema kehtestatud õpilaste vastuvõtu kord.

Järelevalves esitati direktori käskkiri⁸, millega oli kehtestatud õpilaste kooli vastuvõtt. Nimetatud käskkirja pealdises oli kirjas, et sellega kinnitatakse vastuvõtukord ja praktikaleping. Käskkirja⁹ sisuosas oli kirjas, et sellega kinnitatakse vastuvõtukomisjoni koosseis ja töökord, sama käskkirja lisasse oli lisatud *ÕKE* lisa 3, vastuvõtukomisjoni töökord; *ÕKE* lisa 3.1, vastuvõtutingimused ja vastuvõtukomisjoni koosseis; *ÕKE* lisa 3.2, vastuvõtuvestluste ajakava 2022/2023. õppeaastal; *ÕKE* lisa 3.3, täisealise õpilaskandidaadi nõusolek. Seega ei olnud käskkiri sisulises kooskõlas.

Kohapealses järelevalves selgus, et eelnimetatud käskkirja oli muudetud¹⁰. Käskkirja pealdises on kirjas „Vastuvõtukorra ja praktikalepingu vormi kinnitamine” muutmine, kuid käskkirja punktiga 1 on kinnitatud vastuvõtukomisjoni koosseis ja töökord ning käskkirja punktiga 2 on tunnistatud kehtetuks direktori 12.04.2022 käskkirja nr 1-1/7-2022 „Vastuvõtukorra ja praktikalepingu vormi kinnitamine” punkt 1 (õppekorralduseeskirja lisa 3), millega olid kinnitatud *ÕKE* lisa 3, vastuvõtukomisjoni töökord; *ÕKE* lisa 3.1, vastuvõtutingimused ja vastuvõtukomisjoni koosseis; *ÕKE* lisa 3.2, vastuvõtuvestluste ajakava 2022/2023. õppeaastal; *ÕKE* lisa 3.3, täisealise õpilaskandidaadi nõusolek. Seega ei olnud käskkiri sisulises kooskõlas.

Kuna *ÕKE* peab kinnitama¹¹ kooli nõukogu, ei ole direktoril pädevust *ÕKE* muutmiseks ega lisade kinnitamiseks. Kooli *ÕKE*-l oli märges, et *ÕKE* on kinnitatud kooli nõukogu koosolekul¹². *ÕKE* lisadel 3, 3.1, 3.2, 3.3 oli märges, et need on kinnitatud direktori käskkirjaga¹³. Kooli nõukogu protokoll, millega need oleks kinnitatud, kohapealses järelevalves ei esitatud. Õppedirektor kinnitas, et kooli nõukogus *ÕKE* lisasid 3, 3.1, 3.2, 3.3 kinnitatud ei olnud.

Dokumendi lisad on selle lahutamatud osad, mistõttu peab need kinnitama vastava dokumendi kinnitamise pädevust omav organ, juhul, kui konkreetse lisa kinnitamise pädevus ei ole antud teisele organile. Kuna *ÕKE* kinnitamise pädevust omab vaid nõukogu, ei saa lugeda direktori poolt kinnitatud *ÕKE* lisasid kehtivaks. Kui dokumendi on kinnitanud selleks pädevust mitte omav organ, on tegemist kehtetu dokumendiga. Direktor ei saa enda käskkirjaga reguleerida nõukogu pädevusse antud küsimusi. Eeltoodust tulenevalt olid *ÕKE* lisad 3, 3.1, 3.2, 3.3 kehtetud.

Äraakuulamisel¹⁴ esitas kooli direktor kooli nõukogu protokoll¹⁵, millega 25.10.2022 kinnitati *ÕKE* lisad 3, 3.1, 3.2, 3.3.

⁵ Haridus- ja teadusministri 16.04.2018. a määrus nr 14 „Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtmise kord“.

⁶ Haridus- ja teadusministri 16.04.2018. a määrus nr 14 „Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtmise kord“, § 2 lg 4.

⁷ Haridus- ja teadusministri 28.08.2013. a määrus nr 23 „Kutseõppeasutuse arendustegevust ja õppekasvatustööd käsitlevate kohustuslike dokumentide nõuded ja dokumentide pidamise kord“, § 7 lg 2 p 3.

⁸ Direktori 12.04.2022 käskkiri nr 1-1/7-2022 „Vastuvõtukorra ja praktikalepingu vormi kinnitamine“.

⁹ Direktori 12.04.2022 käskkiri nr 1-1/7-2022 „Vastuvõtukorra ja praktikalepingu vormi kinnitamine“, p 1.

¹⁰ Direktori 06.06.2022 käskkiri nr 1-1/13-2022.

¹¹ KutÕS, § 17 lg 5 p 5.

¹² Kooli nõukogu 24.08.2022 protokoll nr 1-2/55-2022.

¹³ Direktori 06.06.2022 käskkiri nr 1-1/13-2022.

¹⁴ Kiri 01.11.2022 nr 9.5-2.2/22-23/10/14.

¹⁵ Kooli nõukogu 25.10.2022 protokoll nr 1-2/74-2022.

ÕKEs esineb mitmeid vastuolusid. ÕKEs¹⁶ on sätestatud, et õpilaste kooli vastuvõtmise korraldamiseks moodustab kooli direktor käskkirjaga igal aastal vähemalt viieliikmelise vastuvõtukomisjoni, kuid ÕKE lisas 3 esitatud vastuvõtukomisjoni töökorras¹⁷ on kehtestatud, et vastuvõtukomisjon on vähemalt kolmeliikmeline.

ÕKEs¹⁸ on sätestatud, et vastuvõtukomisjoni kuulub vähemalt üks tööandjate esindaja iga koolis õpetatava valdkonna kohta. ÕKE lisas¹⁹ on kehtestatud, et komisjoni koosseisu kuulub vähemalt üks kooli juhtkonna liige ning vajadusel tööandjate esindaja.

Seega on ÕKEs ja ÕKE lisas esitatud vastuvõtukomisjoni töökorras kehtestatu ning ÕKEs ja ÕKE lisas esitatud vastuvõtukomisjoni koosseis vastuolus. Õiguslikku tähendust saavad omada vaid need nõuded, mis on pädeva organi poolt kinnitatud dokumendis sätestatud.

Kutseõppe kvaliteedi hindamise hindamisaruandes viidatakse²⁰, et kooli poolt koostatud eneseanalüüsis on kirjeldatud, et vestluse põhjal tuvastatakse koostöös sotsiaalpedagoogi ja vastuvõtukomisjoniga õppijad, kes vastuvõtmise korral vajaksid lisatuge või suunamist. Hindamiskomisjon on soovitanud vastuvõtukomisjoni töösse kaasata sotsiaalpedagoog²¹.

Järelevalves selgus, et vastuvõtukomisjoni koosseisu kuulusid lisaks komisjoni esimehele ja sekretärile sõltuvalt õppekavast kolm kuni kaheksa liiget²². Kõigi õppekavade vastuvõtukomisjonide koosseisu kuulus tööandjate esindaja. Sotsiaalpedagoog vastuvõtukomisjoni koosseisu ei kuulunud.

Õppedirektori selgituste kohaselt on sotsiaalpedagoog kogu vastuvõtuperioodi koolis ja ta kaasatakse komisjoni töösse vajadusel.

Sotsiaalpedagoogi sõnul on teda vajadusel kaasatud vastuvõtukomisjoni, aga ülevaadet, kas need õpilased, kelle vastuvõtul on ta osalenud, on kooli vastu võetud, tal ei ole. Teavet, millistel õpilastel on olnud raskused põhikoolis või kes on lõpetanud põhikooli mitterahuldavate hinnetega, ta ei oma.

Eeltoodust nähtub, et õppeasutusel ei ole ühest ning läbipaistvat süsteemi vastuvõtukomisjoni moodustamiseks. Edaspidi on vaja üheselt, läbipaistvalt ning konkreetselt sätestada vastuvõtukomisjoni moodustamise alused ning neid praktikas eranditeta järgida.

ÕKE²³ kohaselt on vastuvõtukomisjoni ülesandeks hinnata õpilaskandidaadi valmisolekut õppekavas kirjeldatud õpiväljundite saavutamiseks, kasutades asjakohaseid hindamismeetodeid, ning dokumentide vastuvõtmine ja õpilaskandidaadi nõustamine ja teavitamine. ÕKE²⁴ kohaselt toimub erivajadustega õpilaste vastuvõtt koostöös kooli omanikuga, võttes võimaluste piires arvesse õppija soove, erivajaduse spetsiifikat ning võimalust töö leidmiseks.

Direktori sõnul puudub koolil õigus küsida õpilastelt terviseandmeid, seega on selgunud ka

¹⁶ ÕKE, p 3.1.

¹⁷ ÕKE, lisa 3 p 1.3.

¹⁸ ÕKE, p.3.2

¹⁹ ÕKE, lisa 3.1 p 1.3.

²⁰ Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuur. Tallinna Tööstushariduskeskuse andmebaaside ja võrgu disaini ning halduse ja tarkvara ja rakenduste arenduse ning analüüsi õppekavarühmade hindamisaruanne, lk-d 12–13, 30.06.2022.

²¹ Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuur. Tallinna Tööstushariduskeskuse andmebaaside ja võrgu disaini ning halduse ja tarkvara ja rakenduste arenduse ning analüüsi õppekavarühmade hindamisaruanne, lk 13, 30.06.2022.

²² ÕKE, lisa 3.1.

²³ ÕKE, lisa 3 p-d 2.3, 4.1.1, 4.1.2.

²⁴ ÕKE, p.3.6.

õppeperioodi ajal, et õpilasel on mingi terviseprobleem, mis ei võimalda valitud erialal õppida.

Õppedirektor täiendas, et kohapealne vestlus toimub peale testi, õpilasi suunatakse valima mitut eriala, et neil oleks valikuvõimalus. Õpilaste toevajadus selgub esimese õppeperioodi jooksul ja siis selguvad ka toevajadused. Kooli vastuvõtukorras on kirjas, et õpilane peaks kooli vastuvõtul ise teavitama vastuvõtukomisjoni oma hariduslikest eripäradest. Kevaditi on õpilaskandidaatidel võimalik koolis töövarjutada, et tutvuda võimaliku valitava erialaga lähemalt. Käesoleval kevadel oli selliseid õpilaskandidaate kümme.

Vastuvõtukomisjoni liikmete selgituste kohaselt saadakse teave õpilaskandidaadi eelneva õpiedukuse kohta SAISist. Enne vestlust täidab õpilane ankeedi, kus küsitakse näiteks, mis ainetes on tal olnud põhikoolis raskusi, vaadatakse ka põhikooli lõputunnistuse andmeid. Vestlusel saadakse ülevaade õpilase huvist õppekava vastu, keeleoskusest. Vestluse tulemusena võidakse õpilasele soovitada ka teistsugust erialavalikut. Õpilane teab, et vestlus annab 60%, aga ta ei tea, mida temalt küsitakse. Vastuvõtukomisjoni liikmed teevad märkmeid, mida ei koondata ning samuti ei protokollita ega säilitata vestluste tulemusi. Vastuvõtukomisjoni liikmed edastavad teabe suuliselt aineõpetajatele. Vastuvõtuvestlus toimub üldjuhul eesti keeles, aga kui õpilaskandidaat ei ole võimeline eesti keeles rääkima, minnakse üle vene keelele. Õppeaasta alguses tehakse õpilastele riigikeeletestid ning taseme järgi on moodustatud käesoleval õppeaastal neli tasemerühma.

Seega ei ole kooli tegelik praktika, dokumentides sätestatud reeglid ning kooli poolt kommunikeeritud praktika omavahel kooskõlas. Kooli vastuvõtmise otsus puudutab otseselt õpilase õigust haridusele. See ei ole efektiivselt tagatud, kui potentsiaalne õpilane ei saa enne sisseastumise protsessi algust vajaliku täpsusastmega infot selle kohta, mida ta peab tegema selleks, et kooli sisse astuda. Kooli poolt esitatud üldsõnalised põhimõtted ei anna õpilase vaatest piisava täpsusastmega informatsiooni. Vastuvõtuvestlusel on võimalik selgitada välja ka õpilase hariduslikud erivajadused, tagamaks õpilastele tugi õppeperioodi jooksul.

Õpilase vastuvõtmisel peab²⁵ kool korraldama vajalike dokumentide vastuvõtmise, registreerimise ja säilitamise vastavalt kooli asjaajamiskorrale. Kooli ÕKE sätestab²⁶, et kool korraldab sisseastumiseks vajalike dokumentide vastuvõtmise, registreerimise ja säilitamise vastavalt kooli asjaajamiskorrale.

Koolis on koostatud²⁷ teabehalduse kord, mis oma sisult on asjaajamiskord, mis aga ei reguleeri õpilaste vastuvõtudokumentide säilitamist. Asjaajamiskorda kool kehtestanud ei ole.

Õppedirektori sõnul tegeleb dokumentatsiooniga kantseleijuht, vastuvõtuvestluste protokolle ei säilitata.

Kooli kõigil õppekavadel on üheks vastuvõtutingimuseks vestlus kandidaadiga²⁸. Vastuvõtukomisjoni töökorras²⁹ on sätestatud, et vastuvõtukomisjoni otsused protokollitakse ja tehakse teatavaks hiljemalt vestlusele järgneval tööpäeval SAISis (<https://www.sais.ee>).

Kooli dokumentidest selgus³⁰, et koolis ei ole 2021. aasta vestluse protokolle säilitatud, protokollid on arhiveeritud sisseastumissüsteemis SAIS, kuhu on sisestatud õpilaste tulemused vaid punktides. SAISis arhiveeritud dokumentide alusel ei ole võimalik tuvastada, kuidas vastuvõtukomisjon hindas õpilaskandidaadi valmisolekut õppekavas kirjeldatud õpiväljundite saavutamiseks.

²⁵ Haridus- ja teadusministri 16.04.2018. a määrus nr 14 „Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtu kord“, § 3 lg 1 p 5.

²⁶ ÕKE, lisa 3 p 2.7.

²⁷ Direktori 30.04.2019 käskkiri nr 1-1/13 „Tallinna Tööstushariduskeskuse teabehalduse kord“.

²⁸ ÕKE, lisa 3.1 p 1.2.1.

²⁹ ÕKE, lisa 3.1 p 1.9.

³⁰ Kiri 05.10.2022 nr 2.1.-5/250-2022-2.

Direktori sõnul ei ole koolil vajadust vastuvõtuvestluste pikaajaliseks säilitamiseks.

Selgitame, et vastuvõtuga seotud dokumendid, sealhulgas vestluste protokollid ning komisjoni otsuste tegemisega seotud materjalid on vaja säilitada mõistliku aja vältel, et vajadusel oleks võimalik hinnata otsuse tegemise protsessi kooskõla kehtivate kordadega.

Vastuvõtu alused ja kord peavad olema sätestatud üheselt, läbipaistvalt ning kommunikeeritud selgelt. Need ei saa sisaldada vaid töödokumentides, sest see ei taga piisavat õigusselgust ja -kindlust.

Kool esitas järelevalves 2022. aasta vastuvõtuprotokollid ja pingeread. Lisaks esitati tekstiili ja kaubanduse valdkonna hindamisjuhend ning IT valdkonna noorem tarkvaraarendaja õppekava vastuvõtutabeli töödokument³¹. Noorem tarkvaraarendaja õppekaval oli vestluse osakaal 30%. Järelevalve valimis oleva veokorraldaja-logistik õppekaval oli vestluse osakaal 60%³².

Järelevalves oli vaatluse all 2021/2022. õppeaastal kutsekeskhariduse taseme õppekavadele õppima asunud õpilaste vastuvõtt, kes olid põhikooli lõpetanud mitterahuldavate hinnetega ning kelle põhikooli lõputunnistusel oli eesti keel teise keelena, ja kes olid asunud õppima eesti õppekeelele õppekaval.

2021/2022. õppeaastal võeti kooli vastu 30 õpilast, kes olid põhikooli lõpetanud mitterahuldavate õpitulemustega ja kes olid asunud õppima alljärgnevatel õppekavadel: kerge rühmade rätsep – 6; roboti operaator – 7; mehhatroonik – 5; tööstusinformaatik – 2; klienditeenindaja kaubanduses – 3; veokorraldaja-logistik – 4; mootorsõiduki tehnik – 2; noorem tarkvaraarendaja – 1.

20 õpilasel 30st oli selgitatud välja toevajadus esimese õppeaasta jooksul³³, aga ei olnud välja selgitatud vastuvõtukomisjonis.

Vastuvõtukomisjoni protokollidest³⁴ selgus, et vastuvõtukomisjon ei olnud selgitanud välja õpilasi, kes on lõpetanud põhikooli mitterahuldavate hinnetega. Vastuvõtuprotokollides puudub info vastuvõtuvestluste tulemuste osas, on esitatud vaid koond- ja katsepunktide arv.

Vestlusel osalenud õpilaste kinnitusel küsiti neilt põhikoolis probleeme valmistanud õppeainete kohta.

Vene õppekeelele põhikooli mitterahuldavate hinnetega lõpetanud asusid õppima kerge rühmade rätsepa, veokorraldaja-logistiku, roboti operaatori ja mehhatrooniku õppekavadele³⁵.

Järelevalves vaadeldi juhuvalimi alusel vastuvõtukomisjoni protokolle³⁶. 2021/2022. õppeaastal võeti veokorraldaja-logistik õppekavale vastu 66 õpilast, kes olid lõpetanud vene õppekeelele põhikooli ja asunud õppima eesti õppekeelele õppekaval. Vastuvõtukomisjoni protokollides ei kajastunud, et õpilaste kooli vastuvõtul oleks vastuvõtukomisjonis selgitatud välja õpilaste toevajadus.

Õppedirektori sõnul selgitatakse õpilaste riigikeeleoskus välja õppeperioodi esimese nädala jooksul, mitte vastuvõtukomisjonis. Õpilaste põhikooli lõpueksamite tulemusi vaadatakse

³¹ Kiri 05.10.2022 nr 2.1.-5/250-2022-2.

³² ÕKE, lisa 3.1.

³³ Kiri 16.09.2022 nr 2.1-5/250-2022.

³⁴ Vastuvõtukomisjoni 23.08.2021 protokoll nr 6.1-13/48-2021.

³⁵ Kiri 16.09.2022 nr 2.1-5/250-2022.

³⁶ Kiri 16.09.2022 nr 2.1-5/250-2022.

SAISi kaudu. Eesti keel, sh eesti keel teise keelena, kirjandus, matemaatika, füüsika, keemia, inglise keel on need õppeained, mida kool jälgib põhikooli lõputunnistusel. Esimese õppenädala jooksul jagatakse õpilased tasemerühmadesse. Põhikooli lõpetanute tase on väga erinev, seetõttu ei saa kooli hinnangul õpilaste toevajadust selgitada välja vastuvõtukomisjonis, vaid pigem õppeperioodil. Koolis on tugiõppetunnid, mis moodustatakse erinevate õpperühmade õpilastest. Vene põhikoolist tulnutele pakutakse eesti keele lisaõpet valikainena. Kui õpilane õpib tasemel A1 ja õppeperioodi lõpuks vastavat taset ei saavuta, siis kordab ta uuesti kursust tasemel A1, mitte ei liigu järgmisele keeletasemele.

Õpilased tõid vestlusel välja, et nad teadsid, et vastuvõtul on konkurss, aga nad ei teadnud, millised on vastuvõtu tingimused. Kõigil õpilastel toimus sisseastumisvestlus. Mida vastuvõtul hinnati ja mille alusel nad vastu võeti, õpilased ei teadnud. Vastuvõtukomisjonis anti teada, et õppest pool toimub eesti keeles ja pool vene keeles, II kursusel teavitati, et õpe toimub eesti keeles. Seda, et õpe hakkab II kursusel toimuma eesti keeles, vastuvõtul ei öeldud ja see on praegu õpilaste jaoks probleem. Vastuvõtu kohta saadi info SAISist. Vastuvõtuvestlused toimusid, aga seda enne vestlust ei teatud, mida vastuvõtuvestlusel küsitakse või mis on selle eesmärk. Küsiti huvide kohta, samuti põhikooli lõpuhinnete kohta.

Ärakuulamisel³⁷ selgitas õppedirektor, et koolil on kindel kava 60/40 õppetöö läbiviimiseks.

Vestlusel osalenud tarkvaraarendaja III kursuse õpilaste sõnul neilt ei küsitud kooli õppima asumisel eesti keele oskuse kohta, vaadati ainult põhikooli õpitulemusi ja oli vestlus, testi ei olnud.

Õppeasutuse vastuvõtuprotsess peab olema läbipaistev ning kandidaadi jaoks peab olema selge, millised tingimused ta peab täitma selleks, et osutada vastuvõetuks. See ei tähenda, et peab avalikustama küsimused, mida kandidaadilt vestlusel küsitakse, kuid kandidaadile peab olema selge, mis on vestluse eesmärk. Näiteks, kas seal selgitatakse välja tema teadmised ja oskused või motivatsioon või midagi muud. Samuti peab olema kandidaadi jaoks läbipaistev, millised tingimused ta peab vajalike punktide saamiseks täitma.

Kokkuvõtteks saab tuua välja, et vastuvõtuvestluse juhend on koostatud vaid osadel erialadel ning õpilaskandidaatidel puudus informatsioon, mida hinnatakse vastuvõtuvestlusel. Vastuvõtuvestlusi, mis hõlmaks vestlusel hinnatut, ei dokumenteerita, vestluse informatsiooni õpilaste kohta edastatakse õpetajatele suuliselt. Vastuvõtuvestlusel küsitakse õpilaskandidaadilt, millised ained valmistasid raskusi põhikoolis, aga õpilaste toevajadus selgitatakse välja õppeperioodi esimese nädala jooksul. Esimese nädala jooksul moodustatakse erinevad tasemerühmad ja vene põhikooli lõpetanud õpilastele pakutakse eesti keele lisaõpet. Vastuvõtuvestlusel ei selgitata välja ka õpilase erivajadusi ning koolis ei ole kehtestatud vastuvõtuprotokollide säilitamise nõudeid. Eeltoodust nähtub, et kooli vastuvõtuprotsess on parendusvaldkond, mis vajab suuremat tähelepanu.

1.1. Ettepanekud õppeasutusele

- 1.1.1. Kehtestada vastuvõtuvestluse juhend kõigile õppekavadele, et tagada vastuvõtuprotsessi selgus ja läbipaistvus ning et õpilaskandidaat teaks, mida vestlusel hinnatakse.
- 1.1.2. Luua selge ja objektiivne vestluste hindamise maatriks, tagamaks vastuvõtuprotsessi läbipaistvus.
- 1.1.3. Tagada vastuvõtukomisjonis vestluste protokollimine, et vastuvõtukomisjonil olev teave jõuaks kõigi õpetajate ja tugispetsialistideni, nt õpilaste toevajadus põhikooli mitterahuldavate tulemustega lõpetanud õpilastele.

³⁷ Kiri 01.11.2022 nr 9.5-2.2/22-23/10/14.

- 1.1.4. Selgitada vastuvõtuvestlusel välja õpilase erivajadused, et õpilastele oleks tugiteenused võimalik tagada õppeperioodi algusest.

1.2. Ettekirjutused kooli direktorile

- 1.2.1. Tagada õpilase vastuvõtmisel õpilaskandidaatide teavitamine õppekava eesmärkidest, õpiväljunditest ja kooli õppetöö korraldusest ning vajadusel nõustada õpilaskandidaati õppekava ja õppevormi valikul, lähtudes haridus- ja teadusministri 16.04.2018. a määruse nr 14 „Õpilaste kutseõppeasutusse vastuvõtu kord“ § 3 lõike 1 punktis 2 kehtestatud. Tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.09.2023.
- 1.2.2. Tagada õpilase vastuvõtt objektiivsetel alustel, sealhulgas korraldada vastuvõtmisel asjakohaste hindamismeetodite kasutamine, hinnates õpilaskandidaadi valmisolekut õppekavas kirjeldatud õpiväljundite saavutamiseks, lähtudes haridus- ja teadusministri 16.04.2018. a määruse nr 14 „Õpilaste kutseõppeasutusse vastuvõtu kord“ § 3 lõike 1 punktis 4 kehtestatud. Tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.09.2023.
- 1.2.3. Tagada vastuvõtukomisjoni dokumentide, sh vestluste protokollide säilitamine vastavalt haridus- ja teadusministri 16.04.2018. a määruse nr 14 „Õpilaste kutseõppeasutusse vastuvõtu kord“ § 3 lõike 1 punktis 4 kehtestatud. Tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.09.2023.

2. Õpilaste toetamine õpinguperioodil

Õppetöö katkestajate osakaal (kooli näitaja 23,1; riigi keskmine näitaja 20,3) ja õppetöö katkestajate osakaal kutsekeskhariduses esimesel aastal on koolis kõrgem kui Eesti keskmine (kooli näitaja 23,9; riigi keskmine näitaja 19,2), kutsekeskhariduse nominaalajaga lõpetajate osakaal on madalam riigi keskmisest näitajast (kooli näitaja 46,6, riigi keskmine näitaja 52,7) (tabel 1).

Tabel 1. Kooli näitajad seisuga 10.11.2021.

Näitaja	Kooli näitaja	Riigi keskmine näitaja
Õppetöö katkestajate osakaal, %	23,1	20,3
Hariduslike erivajaduste (edaspidi HEV) osakaal: õpilaste arv kutsekeskhariduse õppes / HEV tugimeetmed	1364/6	X
Mitterahuldavate tulemustega põhikooli lõpetajatest õppima asujate arv / vene õppekeelega koolist	30/6	X
Õppetöö katkestajate osakaal kutsekeskhariduses esimesel aastal, %	23,9	19,2
Õpilaste arv, kellel oli põhikoolis eesti keel teise keelena ja kes asusid 2021/2022. õppeaastal esimesel kursusel õppima	189	X
Kutsekeskhariduse nominaalajaga lõpetajate osakaal, %	46,6	52,7
Õpetajate vastavus riigikeeleoskuse tasemenõuetele, %	94,3	95,2

Allikas: Haridussilm, HTMi statistilised näitajad.

Kooli sisehindamise aruandes³⁸ (periood 2016–2021) on toodud välja, et probleeme valmistab eesti keelest erineva emakeelega õpilaste eesti keele oskus. Haridussilma andmetel valdavad eesti keelest erineva emakeelega põhikooli lõpetajatest 70% eesti keelt B1 tasemel, aga vene õppekeelega põhikooli lõpetajatest 60%. Muukeelsete põhikoolide õpilaste õpijõudlus on väiksem, sest lisaks õpiväljunditele tuleb omandada eesti keele oskus³⁹.

Kooli 2021/2022. õppeaasta sisehindamise üks prioriteete oli väljalangevuse vähendamine

³⁸ Sisehindamise aruanne 2016–2021.

³⁹ Sisehindamise aruanne 2016–2021.

õpiraskustes õpilase varajase märkamise ja tugimeetmete rakendamise kaudu. Tulemused⁴⁰ olid seotud arengukavaga ning sihttulemusteks oli seatud: õpilaste keskmine väljalangevus on mitte üle 21%; õpiabi võimaldamine; rühmajuhendaja ja õpetajate igapäevane seire, puudumiste jälgimine; töö õppijate/vanematega; hinnetekomisjonide läbiviimine.

Direktori käskkirjaga⁴¹ on moodustatud hinnetekomisjonid, mille ülesandeks on jälgida õpitulemusi; vestelda õpilastega, kes ei täida õppekorralduseeskirja ja sisekorra eeskirjas sätestatud kohustusi; vestelda õpilastega, kellel on õppevõlgnevused; kaardistada probleemid ja pakkuda välja lahendusi oma pädevuste piires; kaasata juhtkonna, tugipersonali või õpilaste vanemaid.

Õppedirektori selgituste kohaselt hinnatakse kooli tulemuslikkust Haridussilma mõõdikute järgi, kuid Haridussilma puuduseks on tulemuste saamine viivitusega, ning kui õpilane on jõudnud otsusele koolist lahkuda, ei ole koolil võimalusi kohustada õpilast õpinguid jätkama. Igal rühmal on oma rühmajuhendaja, kes jooksvalt jälgib õpilaste edasijõudmist. Koolis moodustatud hinnetekomisjon toimub neli korda õppeaastas ja selle eesmärk on ühisarutelus selgitada välja õpilase mahajäämuse põhjused ja toevajadus, ning selgitada, mida tehakse enne vahehindamist. Komisjonis on valdkonnajuht, sotsiaalpedagoog, rühmajuhendajad, õpetajad. I kursuse õpilastest oli sel aastal peaaegu kolmandik hinnetekomisjonis.

Eeltoodu näitab, et koolis on suur hulk õpilasi, kes vajavad tuge. Seega on oluline, et koolis analüüsitakse oma tegevust toe tagamisel ning leitakse võimalusi seda edaspidi tõhusamalt korraldada. Haridussilm on väärtuslik andmete allikas, kuid kool peab iga raskustesse sattunud õpilast toetama individuaalselt, lähtudes tema vajadustest. Väga oluline on ennetada olukorda, kus õpilane satub nii suurtesse raskustesse, et soovib lahkuda.

Tugispetsialistidest on koolis ainult sotsiaalpedagoog, kelle sõnul on tema tööülesandeks põhitoetustega (nt protokollide koostamine, vormistamine) ja eritoetustega seonduv (nt protokollide koostamine, õpilaste informeerimine, avalduste menetluste jälgimine). Eritoetuste taotlused vaadatakse läbi kord kuus, sotsiaalpedagoog koostab protokollid. Samuti kuulub ta hinnetekomisjonile. Individuaalsed õppekavad (edaspidi *IÕK*) koostatakse õpilastele koostöös aineõpetajatega, rakenduskava eraldi ei koostata. *IÕK* täitmist jälgib sotsiaalpedagoog. Tööajast (35 tundi nädalas) pool kulub sotsiaalpedagoogil arvestuslikult dokumentatsioonile, pool suhtlusele õpilaste ja õpetajatega. Tugisüsteemi kuuluvad rühmajuhendajad, valdkondade juhid, õppedirektor, kooliõde, õpilaskodu juhataja, sotsiaalpedagoog, aineõpetajad. Väljalangevuse vähendamiseks oleks tema hinnangul koolis vaja rohkem tugispetsialiste.

Vestlusest sotsiaalpedagoogiga selgus, et ta tegeleb valdava osa tööajast dokumentatsiooniga, mitte niivõrd õpilaste toetamise ja õpetajate nõustamisega. See näitab, et kool peab leidma viise, kuidas tagada õpilastele senisest tulemuslikumalt reaalselt tuge. Oluline on ka õppeasutuse töö dokumenteerimine, kuid esmajoonel on vaja välja selgitada, mida vajavad õpilased selleks, et nad saaksid oma õpingud lõpetada ning kuidas neile vajalik tugi tagada.

Vestlusel osalenud õpilasesinduse liikmete sõnul õpitulemusi klassijuhataja jälgib ja kui tekib võlgnevusi, siis klassijuhataja vestleb. Koolis on konsultatsiooninädalad, õppeaastas umbes kolm nädalat, mille jooksul saab parandada hindeid. Tugispetsialistide kohta õpilased ei teadnud, teadsid vaid, et sotsiaalpedagoogi kaudu saab taotleda toetusi.

Vestlusel kinnitasid veokorraldaja-logistik õpilased, et nad saavad vajadusel pöörduda sotsiaalpedagoogi poole, kuid nendest keegi pöördunud ei ole, pigem pöörduakse rühmajuhendaja poole, koolis on võimalik saada õpetajate konsultatsioone. Õpilased teadsid,

⁴⁰ Direktori 09.11.2021 käskkiri nr 1-1/40-2021 „Tallinna Tööstushariduskeskuse 2021/2022. õppeaasta tegevuskava“.

⁴¹ Direktori 24.09.2021 käskkiri nr 1-1/34-2021.

et kui on neli tegemata tööd, tuleb minna hinnetekomisjoni. Psühholoogi teenuse vajadusel pöörduvad õpilased perearsti poole.

Vestlusel osalenud tarkvaraarendaja III kursuse õpilaste sõnul oli kõige raskem õppida II kursusel. Kui koolis on õppeained, mida õpetatakse eesti keeles, siis õpilased tõlgivad selle Google kaudu vene keelde. Tugiteenuste kohta õpilased ei teadnud, samuti ei teadnud, et koolis on sotsiaalpedagoog. Probleemide korral otsitakse abi internetist. Üks vestlusel osalenud õpilastest on vajanud ka psühholoogilist abi ja on selleks ise otsinud väljastpoolt kooli psühholoogi.

Vestlusel osalenud õpetajate sõnul rakendatakse IÕK-d juhul, kui on vajadus õppeaega pikendada. Õpilaste toeks rakendatakse näiteks konsultatsiooniabi, õpiabi, tasemerühmasid (sarnase keeletasemega õpilased, rakendatakse eesti ja inglise keeles). Hinnetekomisjonis koostatakse õpilasele graafik õppevõlgnevuste likvideerimiseks enne õppeperioodi lõppu. Õpilaste puudumiste üle peetakse arvestust ning õpetajate hinnangul on oluline jälgida nii puudumisi kui õpijõudlust. Tugiõpet peetakse oluliseks ja vajalikuks. Vajadust nähakse psühholoogi ja eripedagoogi ametikoha järele.

Kooli õppedirektor tõi vestlusel välja, et IÕK koostatakse ka õpilastele, kellel ei ole hariduslikku erivajadust, kuid kes vajavad paindlikku õppekorraldust. IÕK annab õpilastele võimaluse ületada nominaalset õppeaega. Kooli eesmärk on hoida õppijaid õppimises, jagades õppekoormuse pikemale õppeperioodile.

Eeltoodu näitab, et üks õpilaste tõhusama toetamise võimalusi on tagada neile eesti keele õpe, et nad oleksid võimelised II kursusel õppeaineid ka sisuliselt omandama. Puudulike õpitulemuste parandamine on oluline ning kooli ülesanne on õpilast selles protsessis ka toetada: selgitada välja, mis takistab õpilasel positiivseid tulemusi saada ning oma tegevust planeerida viisil, et need takistused saaksid kõrvaldatud, ning korraldada õppetööd viisil, mis võimaldaks õpilastel õpingud edukalt lõpetada.

Kokkuvõtteks võib välja tuua, et õpilased on teadlikud, et neil on võimalik saada igas aines konsultatsioone ja tugiõpet. Õpilased pöörduvad probleemidega esmalt rühmajuhendaja (klassijuhataja) poole, sotsiaalpedagoogi poole pöörduvad õpilased toetuste taotlemisega seondult. Tugispetsialistidest on koolis tööl vaid sotsiaalpedagoog, kelle tööülesannetest poole moodustab töö dokumentatsiooniga. Kuna psühholoogi koolis ei ole, siis vajadusel pöördatakse ise väljaspool kooli psühholoogi poole või otsitakse infot internetist. Õpilastele, kes vajavad paindlikku õppekorraldust pikema õpiaja osas, koostatakse IÕK.

2.1. I kursusele vastu võetud põhikooli mitterahuldavate hinnetega lõpetanud õpilaste ja vene õppekeelega koolist tulnud õpilaste toetamine õpinguperioodil

Järelevalves oli vaatluse all, kuidas on toimunud õpilaste toetamine õpinguperioodil. Vaadeldi põhikooli mitterahuldavate tulemustega lõpetanud esmakursuslaste toetamist, eesti keel teise keelena põhikooli lõpetanute toetamist, ennetamaks õpilaste koolist väljalangevust. Vaatluse all oli HEV-õppija toetamise korraldus ja protsess, tugimeetmete rakendamine. Kui õpilasi oli arvatud välja ning kui põhjuseks olid olnud raskused õppetöös, vaadeldi, milliseid tugimeetmeid on õpilaste toetamiseks enne väljaarvamist rakendatud.

Vaatluse all olid I kursuse õpilased veokorraldaja-logistik õppekaval, kes olid lõpetanud eesti keel teise keelena põhikooli ning asunud õppima 2021/2022. õppeaastal eesti õppekeelega õppekaval.

Eesti Hariduse Kvaliteediagentuur (edaspidi *HAKA*, endise nimega Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuur, edaspidi *EKKA*) viis koolis läbi erinevate õppekavarühmade kvaliteedihindamised 2020. ja 2022. aastal. Hindamisnõukogu leidis, et transporditeenuste

õppekavarühmas toimuv õppetöö vastab osaliselt kvaliteedi hindamise kriteeriumidele ja õigusaktidele ning ühe põhjusena toodi välja, et õppekavarühmas ei ole väljalangevuse vähendamiseks rakendatud meetmed täitnud eesmärki⁴².

Koolis on koostatud logistika valdkonna töö parendamisplaan vastavalt kvaliteedihindamise otsusele⁴³. Väljalangevuse vähendamiseks on planeeritud erinevad tegevused: sisseelamisprogramm õpilastele, igapäevane kontroll puudumise osas, puudulike ja tegemata tööde parandamine, õppetoetused, õpiraskustes olevate õpilaste ja õpetajate nõustamine, konsultatsioonid, hinnetekomisjoni töö.

Elektrienergia ja energeetika, elektroonika ja automaatika, mehaanika ja metallitöö õppekavarühmade hindamisaruandest⁴⁴ selgus, et koolis on suundumus lähtuda õppijast ning tema eripärast, mitte tuvastada õppija HEV või hankida infot varasemas õppeasutuses rakendatud tugimeetmetest. Eneseanalüüsis näeb kool arenguvajadusena psühholoogi teenuse kättesaadavuse parandamist. Komisjoni hinnangul vajaks lisaks psühholoogi teenuse kättesaadavuse parandamisele kavandamist täiendavat tuge vajavate õppijate väljaselgitamine õpingute algul ning koheste individuaalsete tugimeetmete rakendamine koostöös tugipersonali ja õpetajatega, et vähendada õpingute katkestamist esimesel õppeaastal⁴⁵.

Õppedirektori sõnul on suurem muutus koolis, et on moodustatud tasemeõpperühmad. Tugisüsteemi kuuluvad sotsiaalpedagoog ja rühmajuhendajad. Kui õpilane vajab psühholoogilist tuge, siis keerulisemate juhtumite puhul kooliõde suunab õpilase koolivälise teenuseosutaja poole, kool psühholoogiliste nõustamiste eest ei tasu.

Sotsiaalpedagoogi sõnul on psühholoogilise toevajadusega õpilased suunatud vastavate kooliväliste spetsialistide poole või nt veebilehele peaasi.ee. Vajadus tugispetsialistide järele on olemas.

Direktori sõnul ei ole koolis psühholoogi teenust, kuna ei ole osatud hinnata selle toimimist ning teenuse tagamine sõltub kooli rahalistest võimalustest. Samuti ei osutata koolis eripedagoogi ja logopeedi teenust.

Koolist esitatud andmetel⁴⁶ õppis 2021/2022. õppeaastal veokorraldaja-logistik õppekaval 67 õpilast. Nimetatud õpilastest 43 õpilasele rakendati tugiõppe tunde, kahele õpilasele koostati IÕK. 67 õpilasest 20 katkestasid õpingud. Väljaarvamise põhjusena on 16 õpilase puhul märgitud lahkumine omal soovil, neist kolme puhul on märgitud, et eriala ei sobi. Neli õpilast on välja arvatud õppevõlgnevuste tõttu⁴⁷.

23 õpilast veokorraldaja-logistik õppekavalt osalesid 27.09.– 07.11.2022 eesti keele intensiivõppe kursusel (programm „Tööturu vajadustele vastava kutse- ja kõrghariduse arendamine“), 12 õpilast osalesid perioodil 04.10.2021– 30.01.2022 eesti keel teise keelena tugiõppe tundides, neist 8 osalevad 2022/2023. õppeaastal eesti keele intensiivõppe kursusel. 19 õpilast osalesid 2021/2022. õppeaastal matemaatika ja 12 õpilast keemia tugiõppe tundides. 16 õpilast osales

⁴² EKKA kutsehariduse hindamisnõukogu 17.12.2020 otsus. Tallinna Tööstushariduskeskuse transporditeenuste õppekavarühma kvaliteedi hindamine.

⁴³ Tallinna Tööstushariduskeskuse logistika valdkonna töö parendamisplaan vastavalt kvaliteedihindamisele, 15.12.2021.

⁴⁴ Tallinna Tööstushariduskeskuse elektrienergia ja energeetika, elektroonika ja automaatika, mehaanika ja metallitöö õppekavarühmade hindamisaruanne, 2020. Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri kutsehariduse hindamisnõukogu otsus 17.12.2020.

⁴⁵ Tallinna Tööstushariduskeskuse elektrienergia ja energeetika, elektroonika ja automaatika, mehaanika ja metallitöö õppekavarühmade hindamisaruanne, 2020. Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri kutsehariduse hindamisnõukogu otsus 17.12.2020.

⁴⁶ Kiri 10.08.2022 nr 2.1-5/190-2022.

⁴⁷ Kiri 10.08.2022 nr 2.1-5/190-2022.

pakendid ja pakkimine tugiõppe tundides.

Õppedirektori sõnul rakendatakse õpilaste väljalangevuse ennetamiseks testimist, konsultatsioone, tasemeõpet, individuaalset õppekava, hinnetekomisjoni. Tugimeetmete tõhusust hinnatakse õpitulemuste põhjal. Sageli mõjutavad õppimist koolivälised asjaolud, nt siirdumine tööturule. Kolmandik õpilastest langeb ikkagi välja. Mõned õpilased tulevad põhikoolist üks-ühele õppest, väikeklassist, aga sellist toetust kool kutseõppes tagada ei suuda. Esimese õppenädala jooksul toimub õpilaste taseme testimine. Testimise tulemusel moodustatakse vajadusel tasemerühmad, mille suurus on kuni 20 õpilast. Õpiraskuste puhul suunatakse õpilane hinnetekomisjoni. Vajadusel kutsutakse vestlusele lapsevanem. Esmalt vesteldakse rühmajuhendajaga, vajadusel (teisel tasandil) õppedirektoriga. Viiendal nädalal on vestlus lapsevanemaga (vajadusel). Hinnetekomisjoni tegevus protokollitakse. Hinnetekomisjonist võidakse õpilane suunata tugirühma. Suurim probleem on õpilastega, kes kooli ei jõua. Tugiõppe korda koolis kehtestatud ja selle kirjeldust kirjalikult vormistatud ei ole, kuna õppedirektori sõnul on personali vähe ning keskendutakse tegevustele, mitte kirjelduste koostamisele. IÕK-d koostatakse kahel erineval juhul: kui õpilane teadlikult soovib jagada õpingud mitmele aastale, siis sisaldab IÕK ainult ajalist pikendust, HEV-õpilase IÕK-l on siis ka lisaks ajalisele muudatusele muu erisus.

Õpilased töid vestlusel välja, et nad teavad, et koolis on sotsiaalpedagoog, aga kokkupuudet sotsiaalpedagoogiga ei ole olnud. Tugiõpe on lisatund ning õpetaja valib, kes seal peavad osalema. Hinnetekomisjoni suunatakse õpilane siis, kui viies aines on tegemata töö või puudulikud hinded ja sinna võidakse kutsuda 3–4 korda. Hinnetekomisjonis tuleb määrata endale tähtaeg, milliseks tuleb õppevõlgnevused likvideerida. Eesti keele õppega oli I kursusel õpilastel väga raske, kuigi pakuti ka lisatunde. Tugiteenuste kohta õpilased ei teadnud, teadsid vaid, et tuleb pöörduda klassijuhataja poole. Tähelepanu vajaks õpilaste arvates õpetajate suhtlusstiil. Õpilased tunnetavad, et õpetajate sõbralikum suhtlusstiil motiveeriks neid paremini õppima. Üritusi, mis toetaks eesti keele õpet, koolis ei toimu.

Vestlusel osalenud õpetajate sõnul on murettekitavad põhikooli õpilaste nõrgad õpitulemused. I õppeperioodil tuleb vahel õpetada üle ka põhikooli aineid. Näiteks põhikoolis saadud matemaatikateadmised on aluseks mehhatroonika erialal. I kursusel selguvad ka õpilaste terviseprobleemid. Üldjuhul teavitavad õpilased või vanemad õpilase terviseprobleemidest rühmajuhendajaid.

Kooli ÕKE⁴⁸ sätestab, et õpilane arvatakse välja kooli õpilaste nimekirjast direktori käskkirjaga. Järelevalves selgus⁴⁹, et õpilaste väljaarvamise käskkirjade (v.a õpilaste vastuvõtmise ja kooli lõpetamise käskkirjad) vormistamise on direktor volitanud⁵⁰ õppedirektorile, kes koostab vastavad käskkirjad. Alust sellise volituse andmiseks õigusaktid ei sätesta, seega ei ole õppedirektoril õigust anda välja käskkirju.

Kui õigusaktist tuleneb volitus direktorile, siis ei saa ta anda volitust edasi teisele isikule. Õppedirektoriks olev (füüsiline) isik saab käskkirju anda üksnes siis, kui ta on direktori ülesannetes, viimase äraolekul (puhkus, haigusleht). Kui otsuseid ei ole teinud pädev organ, on otsused kehtetud.

Äraakuulamisel⁵¹ esitas kool direktori käskkirja⁵², millega tunnistati kehtetuks käskkiri, millega oli õppedirektorile antud volitus käskkirjade väljaandmiseks.

⁴⁸ ÕKE, p 12.4.

⁴⁹ Õppedirektori 07.01.2022 käskkiri nr 6.1-1/4.

⁵⁰ Direktori 03.09.2020 käskkiri nr 1-1/25-2020.

⁵¹ Kiri 01.11.2022 nr 9.5-2.2/22-23/10/16.

⁵² Direktori 24.10.2022 käskkiri nr 1-1/34-2022.

Kokkuvõtteks saab tuua välja, et väljalangevuse ennetamiseks rakendatakse koolis mitmesuguseid meetmeid, nt testimist, konsultatsioone, tasemeõpet, individuaalset õppekava, hinnetekomisjoni. Õpilaste toetamise uus meede on käesolevast õppeaastast tasemeõpperühmade moodustamine. Vajadust nähakse psühholoogi ja eripedagoogi teenuse rakendamiseks.

2.1.1. Ettepanekud direktorile

- 2.1.1.1. Koostada tugiõppe juhend, et kõigil õppe- ja kasvatusala töötajatel oleks ühetaoline teadmine tugiõppe põhimõtetest ja korraldamisest.
- 2.1.1.2. Vaadata üle ja analüüsida sotsiaalpedagoogi tööülesandeid, et sotsiaalpedagoog saaks põhisisus tegeleda õpilaste toetamise ja õpetajate nõustamisega, mitte dokumentatsiooniga.
- 2.1.1.3. Võimaldada ja motiveerida õpilaste osalemist eestikeelsetes koolivälistes tegevustes, nt korraldada keelelaagreid, ühisüritusi eesti õppekeelega koolidega.

2.1.2. Ettekirjutused direktorile

- 2.1.2.1. Tagada õpilastele psühholoogi teenuse osutamine lähtudes kutseõppeasutuse seaduse § 43 lõikest 10, mille kohaselt on õpilastel õigus saada õppimise toetamiseks tasuta tugiteenuseid. Tähtaeg: 01.04.2023.
- 2.1.2.2. Tagada õpilastele eripedagoogi teenuse osutamine lähtudes kutseõppeasutuse seaduse § 43 lõikest 10, mille kohaselt on õpilastel õigus saada õppimise toetamiseks tasuta tugiteenuseid. Tähtaeg: 01.04.2023.

2.2. Viimase kursuse õpilaste nimekirjast väljaarvamine, nende toetamine õpinguperioodil

Järelevalves oli vaatluse all, milliseid tugimeetmeid oli rakendatud õppeperioodi vältel õpilastele, kes olid õpilaste nimekirjast arvatud välja viimaselt kursuselt. Vaatluse all olid viimase kursuse õpilased, kes olid asunud õppima põhikooli baasil, ja kes olid õpilaste nimekirjast välja arvatud 2021/2022. õppeaastal. Lisaks vaadeldi koolis HEV-õppija toetamise korraldust ja protsessi, et saada ülevaade ja selgitada välja, kuidas on toetatud õppija arengut ning rakendatud vajalikke tugimeetmeid.

Viimaselt kursuselt on 2021/2022. õppeaastal nimekirjast välja arvatud kaheksa õpilast alljärgnevatelt õppekavadelt: mootorsõidukitehnik (185757) – 1; logistiku abi (153124) – 2; sisekujundaja assistent tekstiili alal (188918) – 1; kergete rõivaste rätsep (141021) – 3; müüja klienditeenindaja (141437) – 1. Kaheksast õpilasest viiele oli tugimeetmena koostatud individuaalne õppekava ja kolm õpilast olid viibinud akadeemilisel puhkusel.

Õpilaste toetamise ning tugimeetmete osutamise tingimused ja kord⁵³ reguleerib koolis õpilaste õppetöö toetamist ning tugimeetmete osutamist. Vastavalt kehtestatud korrale on õpilase esmane toetaja õppetööga seotud probleemide lahendamisel rühmajuhendaja, kes peab edastama õppetööd mõjutava vajaliku info õpilase kohta õpperühma kutse- ja üldõpingute õpetajatele. Esmast õpiabi osutatakse kehtestatud korra kohaselt tundides individualiseeritud ja diferentseeritud õpetamise kaudu ning kasutades sobivaid meetodilisi võtteid, vajadusel rakendatakse erineva raskusastmega ülesandeid, kohandatud ja jõukohastatud õppeülesandeid ja õppevara. Õpiabi osutamise erisused peab õpetaja sisestama elektroonsesse päevikusse, sh lisama hindele selgitused ja teavitama erisustest rühmajuhendajat. Kui esmase õpiabi meede ei rakendu ning õpilane vajab suuremat tuge, peab aineõpetaja pöörduma rühmajuhendaja poole ning koostöös leitakse võimalikud lahendused. Enamat tuge vajavast õpilasest informeerib õpetaja ja/või rühmajuhendaja HEV tugirühma. IÖK määramine õpilasele vormistatakse protokolliga.

Õppedirektor selgitas, et õpilase toetamise ning tugimeetme osutamise tingimused ja kord

⁵³ ÕKE, lisa 14.

vaadatakse igal õppeaastal üle, et see vastaks tegelikkusele ja muudetakse ka vajadusel komisjoni koosseise. Õpiraskustega õpilastele pakutakse õppeaja pikendamist. Selleks koostab kool IÕK, mille ta allkirjastab. IÕK võimaldab määrata õpilasele uue tähtaja eksamite sooritamiseks. HEV-õpilastele määrab IÕK koostamise tugirühm, mis koosolekul protokollitakse. Eraldi rakendusplaani kool õpilasele ei koosta, vaid IÕK sisaldab kogu infot õpilase toevajaduse kohta.

Vastavalt HEV-õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimustele ja korrale⁵⁴ tuleb HEV-õpilasele avada rakendusplan, mille tulemuslikkust hindab tugirühm.

Direktori käskkirjaga kinnitatud tugiteenuste määramise komisjoni käskkirjas⁵⁵ on määratud komisjoni püsiliikmed ja muutuvad liikmed. Vastavalt haridus- ja teadusministri määrusele⁵⁶ tuleb koolis määrata töötaja, kes vastutab HEV-õpilaste õppekorralduse ja tugirühma töö koordineerimise eest, sealhulgas õpilase erivajaduse tuvastamise ja tugimeetmete määramise korraldamise ning rakendamise tulemuslikkuse jälgimise ja dokumenteerimise eest. Määratud töötaja ülesannete hulka kuulub koolisisese teavitustöö koordineerimine vastutusvaldkonnas.

Direktori käskkirjaga kinnitatud⁵⁷ HEV tugirühma töökorras ja koosseisus on kehtestatud, et tugirühma tööd juhib tugirühma esimees ehk õppedirektor, kelle kinnitusel on tema tööülesandeks HEV-õpilaste õppekorralduse koordineerimine. Õppedirektori ametijuhend⁵⁸ sellist tööülesannet ei sisalda.

EHISE andmetel (väljavõte 12.10.2022) on koolis 60 HEV-õpilast, neist 42 on uussisserändajad (UA), üheksa püsivate õpiraskustega, 16 õpilasele on kinnitatud IÕK, mitte ükski õpilane ei ole EHISE andmetel õpingute alustamiseks ebapiisava eesti keele oskusega.

EHISes õpilasele määratud tugiõppe tunnid ei kajastu, kuna tegemist on koolisiseste meetmetega ning EHIS vastavaid andmeid ei kogu. Õppeinfosüsteemis Tahvel on vastav info olemas.

Järelevalves selgus, et tugirühma protokollil alusel allkirjastas käskkirju⁵⁹ meetme rakendamiseks õppedirektor. Ministri määrusest tulenevalt⁶⁰ on alus EHISesse vastava märke tegemisel direktori käskkiri ning tugirühma otsus tugimeetme rakendamise lõpetamiseks on alus märke eemaldamiseks EHISest. Seda, kuidas tugirühma protokoll liigub direktorini, koolis kirjeldatud ei ole.

Vestlusel osalenud õpetajate sõnul on suur osa õpilaste väljalangevusel sellel, milline on kodu toetus ja milline on õpilaste sõprusringkond. Enne lõpetamist on pikk praktika ning paljud saavad selle käigus töökoha ning lähevad koolist ära. Erialati on see väga erinev. Õpetajate hinnangul aitaks väljalangevust vähendada õpikoormuse vähendamine ja õppeaja pikendamine, kuna õppeperioodi koormus on õpilastel väga suur.

Kokkuvõtvalt võib välja tuua, et koolis pööratakse tähelepanu õpilaste õpiväljundite saavutamisele, rakendades selleks erinevaid tugimeetmeid: õpiabi, konsultatsioonid, tasemerühmadesse määramine, hinnetekomisjoni töö. Erinevatest koolisisestest õpiabimeetmetest olid vestlustel osalenud õpilased ja õpetajad teadlikud. Analüüsi vajaks, kuidas oleks koolis võimalik õpet kohandada selliseks, et ka õpingute lõpufaasis olevad õpilased, kes õpingutega paralleelselt tööle asuvad, saaksid siiski töö kõrvalt kooli lõpetada.

⁵⁴ Haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määrus nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“, § 5 lg 3, § 7 lg 4.

⁵⁵ Direktori 09.09.2021 käskkiri nr 1-1/29-202 „Tugiteenuste määramise komisjon“.

⁵⁶ Haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määrus nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“, § 5 lg 3.

⁵⁷ Direktori 09.09.2022 käskkiri nr 1-1/29-2022 „HEV tugirühma töökord ja koosseis“.

⁵⁸ Direktori 01.12.2003 käskkiri nr 43-ü.

⁵⁹ Direktori 03.09.2020 käskkiri nr 1-1/25-2020.

⁶⁰ Haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määrus nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“ § 5 lg 3.

2.2.1. Ettepanekud kooli direktorile

- 2.2.1.1. Määratleda IÕKdes ajaliselt täpsemalt ainete läbimise aeg, et õpilastega kokku lepitud tähtajad oleksid selgemalt määratletud.
- 2.2.1.2. Teavitada õpilasi kooli sotsiaalpedagoogi teenustest, et õpilastel oleks teadmine, millistel juhtudel on võimalik pöörduda sotsiaalpedagoogi poole.

2.2.2. Ettekirjutused direktorile

- 2.2.2.1. Tagada direktori käskkirjade väljaandmisel kooskõla kutseõppeasutuse seaduse § 32 lõikes 8 ning haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määruse nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“ § 7 lõikes 4 kehtestatud vastavalt käesoleva õiendi punktis 2.2 kirjeldatule. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.01.2023.
- 2.2.2.2. Tagada haridusliku erivajadusega õpilasele tugirühma otsusega määratud tugimeetme ja selle rakendusplaani avamine, hindamine ja rakendamise lõpetamine, mis kooskõlastatakse õpilase ja vajadusel tema seadusliku esindajaga ning kinnitatakse direktori käskkirjaga, lähtudes haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määruse nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“ § 5 lõikes 3 kehtestatud vastavalt käesoleva õiendi punktis 2.2 kirjeldatule. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.04.2023.

3. Eesti keele ja eestikeelse aineõppe korraldus

Kooli arengukavas⁶¹ on strateegilise eesmärgina toodud välja vajadus tagada eesti keele ja eestikeelne aineõpe kõikidele koolis õppivatele rahvustele ühtse eesti kultuuri ja väärtusruumi omandamiseks. Selleks on kavandatud järgmised tegevussuunad: koolitöö, töökorraldus ja huvitegevus toimub eesti keeles, mis toetab ühiste väärtuste ning Eesti kultuuriruumi kujunemist; õppetöö planeerimise ja hindamise aluseks on Euroopa keeleõppe raamdokumendi keeleoskustasemetes raamistik; valikainena pakutakse eesti keel kui teine keel õpet tasemel A1, A2, B1. Määratletud on ka mõõdikud: kutsekeskhariduse õppekavadel (kus õppekeel on eesti keel osakaaluga 60% ja vene keel 40%) lõpetajate eesti keele tase vastab tasemele B1; kutseõppe õppekavadel, mille õppekeel ei ole eesti keel, õpetatakse eriala terminoloogiat eesti keeles; kutsekeskhariduse õpilased sooritavad kutseeksami ja/või lõpueksami eesti keeles.

Kool on taotlenud keeleõppe tegevuste rahastust programmist „Täiendav keeleõpe kutse- ja kõrghariduses“. Täiendav eesti keele intensiivõpe oli suunatud I kursuse õpilastele, kelle emakeeleks pole eesti keel. Intensiivõpe oli planeeritud kergete rõivaste rätsepa (nahktoodete valmistaja), mehhatrooniku, roboti operaatori, noorem tarkvaraarendaja, logistika IT-süsteemide noorempetsialisti ja veokorraldaja-logistikuga eriala õpilastele. Täiendav keeleõpe pakkus õpilastele võimaluse õppida eesti keelt intensiivselt viiel nädalal, tõstes eesti keele tundide mahu nädalas 3 tunnilt 7 tunnile, millele lisandus iseseisev töö (rühmatöö) teemal „Eriala mõju minu tervisele“ ja õppekäik muuseumisse. Projektis osales 59 õpilast, kellest 55 läbisid eesti keele intensiivõppe ja 4 katkestasid. Tegevused toimusid perioodil 30.08.–30.10.2021⁶².

2021. õppeaastal mõõdeti kutsekeskhariduse õppekavadele sisseastuvate muu emakeelega õppurite eesti keele taset EIS keskkonna keele sõeltestiga.

⁶¹Haridus- ja Teadusministeeriumi üldhariduspoliitika osakonna juhataja 01.08.2022 käskkiri nr 1.1-5/22/9 „Tallinna Tööstushariduskeskuse arengukava 2022–2025“, p 1.2.

⁶²Täiendav keeleõpe kutse- ja kõrghariduses (tegevus 8.8). Tallinna Tööstushariduskuse tegevuskava sisuaruanne.

Tabel 2. Eesti keele testi tulemused.

Õppekava	Eesti keele sõeltest EIS keskkonnas 2021 augustis, %	Eesti keele test koolis 2021 oktoobris, %
Kerge rōivaste rätsep	40,6	48,6
Mehhatroonik	45,8	52,8
Roboti operaator	40,8	44,8
Noorem tarkvaraarendaja	50,0	52,6
Logistika IT-süsteemide nooremspetsialist	52,6	60,2
Veokorraldaja logistik	53,8	62,8

Allikas: PRÕM, täiendav keeleõpe kutse- ja kõrghariduses. Tegevuskava sisuaruanne.

Koolis on koostatud eesti keele õppe, eestikeelse õppe ja lõimumise tegevuskava 2020–2025, kus on välja toodud 2022. aastaks alljärgnevad tegevused:

- 1) Õpetaja, kelle keeleoskus ei vasta keelenõudele, koostab isikliku keeleõppe arengukava eesmärgil, et 2025. aastaks on sooritatud C1-taseme keeleksam (oktoober–detsember 2022).
- 2) Eesti keele kui teise keele õppijate testimine keeletaseme väljaselgitamiseks ja valikõpingute pakkumiseks (september 2022).
- 3) Valikmooduli „Eesti keel kui teine keel“ õpetamine lähtuvalt keeletesti tulemustest A1-, A2-, B1-tasemele (september 2022–2025).
- 4) Tugiõppe tunnid õpiraskustes olevatele õppijatele keeletaseme tõstmiseks ja riigieksami/kutseeksami ettevalmistamiseks (2022–2025).

Õppedirektori kinnitusel toimus tegevuskavas ette nähtud keeletaseme väljaselgitamine septembris ning selle alusel moodustati keeleõppe tasemerühmad, samuti on valikõpingutesse lisatud moodulid eesti keel kui teine keel A1-, A2-, B1-tasemele.

Tabel 3. Õppekavad, kus õppetöö toimub 60/40.

Õppekava nimetus	Õppekava kood
Kerge rōivaste rätsep	2322242
Veokorraldaja logistik	222028
Noorem tarkvaraarendaja	215884
Logistika IT süsteemide nooremspetsialist	215882
Tööstusinformaatik	215963
Mehhatroonik	205097
Roboti operaator	201109

Allikas: Õpitrepp⁶³.

2021. aastal kutsekeskhariduses lõpetajate E2 riigieksami tulemused on esitatud tabelis 4.

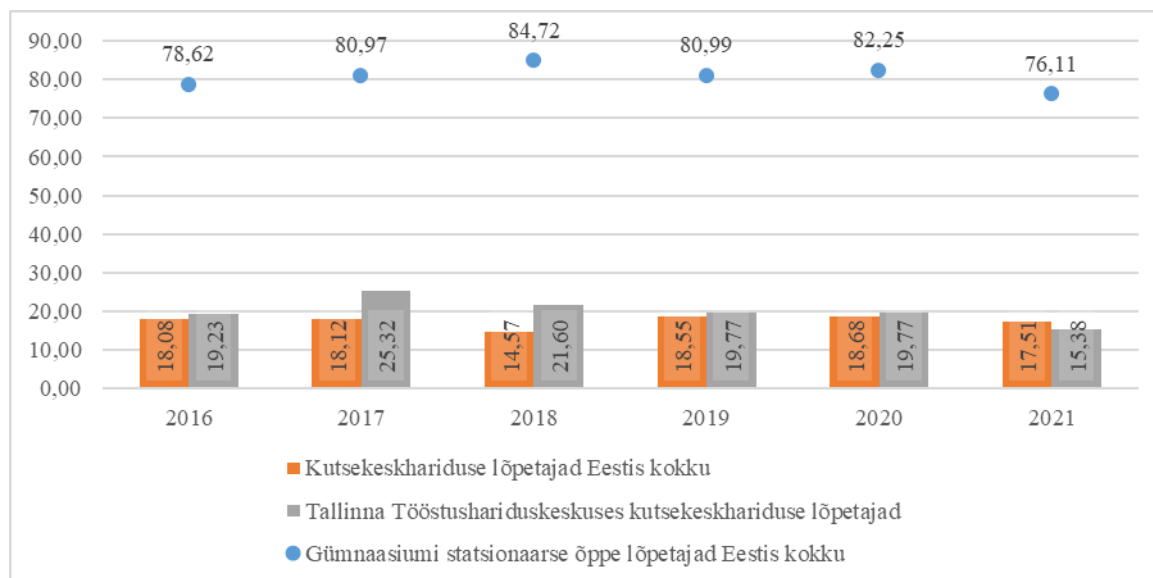
Tabel 4. B2-keeletaseme saavutanute osakaal kõigist 2021. aastal kutsekeskhariduses lõpetanutest (%).

Õppekava kood	Õppekava nimetus	B2-keeletaseme saavutanud	E2 eksami teinud kokku	B2-keeletaseme saavutanute osakaal	Keskmine tulemus
141021	Kerge rōivaste rätsep	3	6	50	50
153124	Logistiku abi	4	31	13	33,42
153129	Logistika IT süsteemide	2	11	18	37,27

⁶³ Kiri 10.08.2022 nr 2.1-5/190-2022.

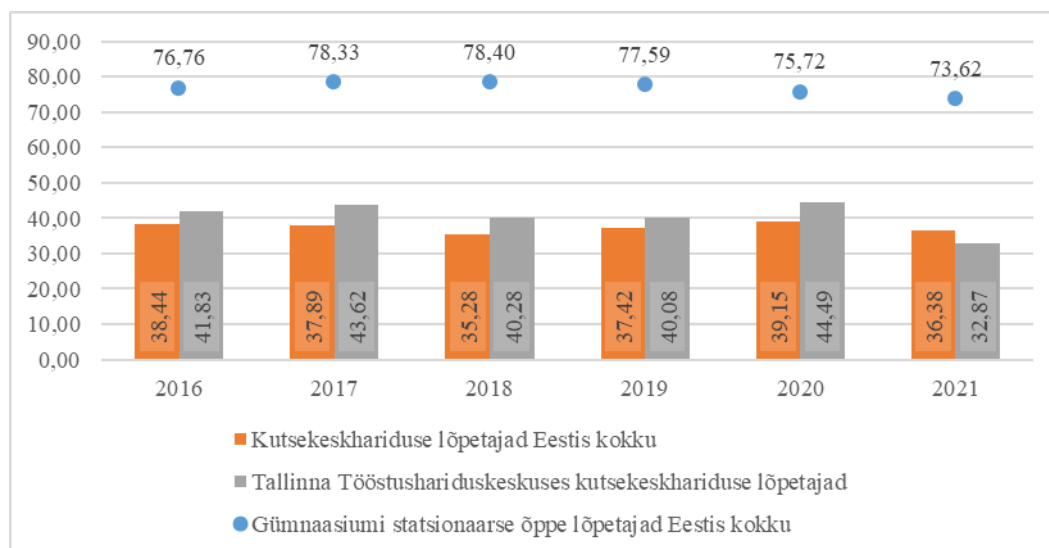
	noorempetsialist				
153135	Noorem tarkvaraarendaja	3	11	27	41,55
201108	Tööstusinformaatik	1	7	14	29,14
201109	Roboti operaator	1	21	5	24,81
205097	Mehhatroonik	2	17	12	28,82
Koolis kokku		16	104	15	32,87
Riigis kokku		68	394	17	36,38

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium.

Joonis 3. Eesti keel teise keelena eksamil⁶⁴ vähemalt B2-taseme saavutanute osakaal kõigist eesti keel teise keelena riigieksamit teinud lõpetajatest, %.

Allikas: EHIS, EIS.

Joonis 4. Gümnaasiumihariduse ja kutsekeskhariduse omandanud noorte eesti keel teise keelena riigieksami keskmine tulemus.

Allikas: EHIS, EIS.

⁶⁴ Eksam ei pruugi olla sooritatud lõpetamisega samal õppeaastal, vaid varem. Kutsekeskhariduse puhul võib eksam olla tehtud aasta või kaks varem ning mõnedel juhtudel ka mõnes teises koolis, seega andmed ei ole võrreldavad EISI avalikus vaates sisalduvate andmetega.

Järelevalves külastati kaheksat õppetundi: tööstusinformaatika õppekava, eesti keel teise keelena B1, eesti keel teise keelena A1; mehhatroonik õppekava, eesti keel teise keelena; mehhatroonik ja roboti operaator õppekavad, eesti keel teise keelena; noorem tarkvaraarendaja õppekava, eesti keel teise keelena; mehhatroonik õppekava, hüdroautomaatika (teooria).

B1-taseme rühmas vastas õpilaste keelekasutus vastavale tasemele, kohati oli hääldus (lugemisel) kehv. Õpetaja kasutas korrektset eesti keelt. Õpilased üritasid vastata eesti keeles, julgesid küsida, kui ei teadnud sõna tähendust. Tunnis oli sõbralik õhkkond, õpilased töötasid kaasa.

Eesti keel teise keelena A2 (mehhatroonik ja roboti operaator õpperühmad) tunnis rääkis õpetaja peamiselt vene keeles. Õpilaste keeleoskus oli kehv, tunnis õpilased igavlesid ja neid ei haaratud aktiivsesse tunnitegevusse. Õpetaja ei kaasanud õppeprotsessi kõiki õpilasi. Tunnis käsitletud materjal oli õppijatele lihtne, ent mitte tasemekohane. Kaasaegse kommunikatiivse keeleõppe meetodilisi võtteid ei kasutatud, õpilased teadsid sõnu ja grammatilisi vorme, aga ei osanud neid praktiliselt kasutada. Ei loodud situatsiooni, et õppijal on rohkem võimalust eesti keeles rääkida (paaris- või grupitöö) ja õpitut kinnistada. Õpetaja ei valda meetodilisi võtteid, mistõttu olid mõlemad tunnid kaoatilised ega haaranud õppijate tähelepanu täielikult. Sellise õpetamise meetodikaga ei saa õpilased keelt selgeks. Õpetaja rääkis tunnis valdavalt vene keeles. Õpetaja enda sõnul ei saa õpilased midagi aru, kui ta räägiks eesti keeles. Õpetaja ei oma ettevalmistust eesti keele õpetamiseks. Õpilastel ei ole õpikut, puudus keeleõppe keskkond.

Noorem tarkvaraarendaja II kursuse õpilased töötasid eesti keele tunnis aktiivselt kaasa. Tund oli taseme- ja jõukohane. Õpetaja oli mõelnud kõigile osaoskustele. Õpilased tegid grammatikavigu, millele õpetaja juhtis tähelepanu. Õpetaja rääkis ainult eesti keeles, eesti keel oli korrektne ja kaasaegne. Õpetaja hinnangul suudavad paar õpilast sooritada kevadel B2-tasemeeksami, eesti keele tunde võiks olla rohkem. Õpilased rääkisid teemal julgelt, teadsid sõnavara.

Hüdroautomaatika (teooria) õpetaja kasutas tunnis eesti keelt vähesel määral, rääkis tugeva aktsendiga. Tegemist oli loengulaadse protsessiga: õpetaja luges ekraanil olevat eesti- ja venekeelset teksti. Õpilased olid passiivsed, suurem osa jälgis teksti ekraanil, kaks õppijat konspekteerisid, üks pildistas aeg-ajalt ekraani, huvitatust ei saanud täheldada. Õppijate sõnul tegelevad nad teemaga kodus iseseisvalt, paljude eesti keele oskus ei olegi eestikeelseks aineõppeks vastav. Õpetajal puudub nii õpetamiseks vajalik ettevalmistus ja kvalifikatsioon kui riigikeeleoskus. Õppetunnis ei leidnud kinnitust, et eesti keelt õpetatakse 50%, nagu on koolis kokku lepitud.

Vestlusel osalenud õpilased tõid välja, et I kursusel lubati, et nad õpivad eesti ja vene keeles, kuid II kursusel öeldi, et õpe toimub eesti keeles. Eesti keele õppega oli I kursusel õpilastel väga raske, kuigi pakuti ka lisatunde. Õpilaste sõnul ei toimu õpilastele kooliväliseid eestikeelseid üritusi, mis aitaksid arendada eesti keele oskust. Vestlusel osalenutest mõned õpilased oskasid vestelda eesti keeles, osadel oli see raske. Heal tasemel vestles õpilane, kes olid osalenud spordilaagris, kus osalesid ainult eestlased.

Vestlusel kinnitasid veokorraldaja-logistik 2. kursuse õpilased, et selliseid kooliväliseid üritusi ei toimu, mis aitaks arendada eesti keele oskust, samuti nähakse, et eesti keele oskuse parandamisele aitaks kaasa eesti keele õpe tasemerühmades. Vestlusel osalenud õpilaste eesti keele oskus ei olnud piisav, et jätkata töökohal, kus nõutav oleks eestikeelne suhtlus.

Vestlusel osalenud tarkvaraarendaja 3. kursuse õpilased ei osanud eesti keelt sellisel määral, et oleksid olnud valmis suhtlema vestlusel eesti keeles. Õpilased ei saanud eestikeelsetest küsimustest aru, seega toimus vestlus osaliselt vene keeles. Vestlusel osalenud õpilaste vastused

olid ühesõnalised, neljast õpilasest üks püüdis moodustada lauseid. Õpilased ise hindasid oma eesti keele oskust vastavaks tasemele A1 või A2. I ja II kursusel olevat eesti keelt õpetatud, III kursusel eesti keel teise keelena tunde ei ole. Vestlusel osalenud õpilaste eesti keele tase ei võimalda neil asuda praktikale või tööle keskkonnas, kus on vajalik eesti keele oskus.

Vestlusel osalenud õpetajate sõnul on vene õppekeelega koolist eestikeelsesse õppesse asunud õpilaste motivatsioon õppida kõrge, aga väga raske on vene õppekeelega koolist tulnutele, kes asuvad õppima 60/40 õppekaval.

3.1. Ettepanekud direktorile

- 3.1.1. Tagada õppeaineid eesti keeles õpetavate õpetajate riigikeeleoskuse piisavus määral, mis võimaldaks eesti keeles ainet õpetada.
- 3.1.2. Viia koolis läbi süsteemselt tunnivaatlusi ning juhendada ja toetada õpetajaid, kes õpetavad eesti keeles õppeaineid vene kodukeelega õpilastele.
- 3.1.3. Suunata eesti keel teise keelena ja aineõpet eesti keeles õpetavaid õpetajaid metoodikakoolitusele, saavutamaks õpetamiseks vajalikke kompetentse.

4. Eesti keel teise keelena õpetajate ja osaliselt vene keeles õppivate rühmadele eestikeelset õpet läbiviivate õpetajate ning tugispetsialisti kvalifikatsioon

Järelevalves oli vaatluse all riigikeeleoskuse vastavus nõuetele eesti keel teise keelena õpetajatel ja õpetajatel, kes õpetavad osaliselt vene keeles õppivate rühmade õpilastele õppeaineid eesti keeles 2022/2023. õppeaastal. Vaatluse all oli ka tugispetsialisti kvalifikatsiooni vastavus nõuetele.

EHISE andmetel vastas 2021/2022. õppeaastal 124 õpetajast kvalifikatsioon kehtestatud nõuetele 101 õpetajal (tabel 5).

Tabel 5. Õpetajate kvalifikatsiooni vastavus nõuetele 2021/2022.

Ei vasta nõuetele			Vastab nõuetele	Õpetajate arv kokku	Nõuetele mittevastavate õpetajate osakaal	
Olemas magistrikraad või vastav kvalifikatsioon	Muu kvalifikatsioon	Kokku	Kokku		Kõik mittevastavad	Mittevastavad, kelle kvalifikatsioon on madalam magistrikraadist
4	19	23	101	124	19%	15%

Allikas: EHIS.

Kool esitas⁶⁵ järelevalves andmed 40 õppe- ja kasvatusala töötaja kohta, kellest üks oli tugispetsialist.

Tugispetsialisti kvalifikatsioon vastas nõuetele. Õppeainet eesti keel teise keelena õpetavad viis õpetajat, kellest kolm on tööl tähtajalise lepinguga. Kõikide õpetajate riigikeeleoskus vastas nõuetele. Eesti keel teise keelena täienduskoolitustel perioodil 2017–2022 õpetajad osalenud ei ole.

Kutseõppeasutuse seaduse kohaselt⁶⁶ tuleb koolis korraldada igal aastal õpetajate enesehindamine. Enesehindamise käigus peab õpetaja koostama hindamisaruande, millele tema vahetu juht annab tagasisidet.

Õppedirektori sõnul toimuvad arenguvestlused õpetajatega juunis enne puhkusele minekut. Vestluse eel täidavad õpetajad küsimustiku, mis on koostatud lähtuvalt kutsestandardist. Vestlusel arutatakse läbi ka õpetaja koolitusvajadus. Riigikeeleoskuse vastavus nõuetele on õpetaja enda vastutusel.

⁶⁵ Kiri 15.09.2022 nr 9.5-2.2/22-23/10/2.

⁶⁶ KutÕS, § 38 lg 3.

Osaliselt vene õppekeelega kutsekeskharidusega õpperühmadele viib õppetööd läbi 34 õpetajat, kellest seitse töötavad tähtajalise lepinguga. Tähtajalistest lepingutest kaks on käsunduslepingud. Direktori sõnul on käsunduslepingud sõlmitud põhjusel, et töö on perioodiline.

Järelevalves selgus, et õpetajatega, kelle kvalifikatsioon vastas nõuetele, oli sõlmitud tähtajalisi töölepinguid:

- 1) Õpetaja (eesti keel teise keelena, 1020 t) – kvalifikatsioon ja keeleoskuse tase vastavad nõuetele, sõlmitud on tähtajaline tööleping 01.09.2022–22.06.2023.
- 2) Kutseõppeasutuse õpetaja (elektrotehnika ja elektroonika alused, 164 t) – kvalifikatsioon ja keeleoskuse tase vastavad nõuetele, sõlmitud on tähtajaline tööleping 01.09.2022–22.06.2023.
- 3) Kutseõppeasutuse õpetaja (kauba maanteevedude korraldamine, klienditeenindus lao- ja veoteenuste ostmisel ja müümisel, 755 tundi) – sõlmitud on tähtajaline tööleping 01.09.2022–22.06.2023.
- 4) Üldharidusainete õpetaja (kunstiained, 336 t) – sõlmitud on tähtajaline tööleping 01.09.2022–22.06.2023.
- 5) Kutseõppeasutuse õpetaja (kauba maanteevedude korraldamine, klienditeenindus, tõstukite juhtimine, projekti juhtimine, logistikateenused ja varude juhtimine, transpordilogistika juhtimine, 1088 t) – sõlmitud on tähtajaline tööleping 01.09.2022–22.06.2023.
- 6) Üldharidusainete õpetaja (arvutiõpetus ja e-portfoolio koostamine, õpitee ja töö muutuv keskkonnas, 186 t) – sõlmitud on tähtajaline tööleping 01.09.2022–22.06.2023.

Direktori sõnul on tähtajalised töölepingud sõlmitud poolte kokkuleppel ja teise osapoole soovil.

Kutseõppeasutuse seaduse⁶⁷ alusel võib direktor sõlmida tähtajalise töölepingu tähtajaga kuni üks aasta isikuga, kui õppekasvatusala töötaja vaba ametikoha täitmise konkurss luhtub. Tähtajalise töölepingu võib sõlmida ka isikutega, kes vastavad kvalifikatsiooninõuetele töölepingu seaduse⁶⁸ alusel, kuna töö on ajutise iseloomuga, või seetõttu, et tegemist on ajutiselt äraoleva töötaja asendamisega. Kui õpetajate töö ei ole ajutise iseloomuga ning nad ei ole ajutiselt äraoleva töötaja asendajana tööle vormistatud, ei ole tähtajaliste töölepingute sõlmimine kooskõlas seaduses sätestatuga.

Järelevalves selgus, et ühe õpetaja kvalifikatsiooni ei olnud kool märkinud EHISes nõuetele vastavaks, kuigi õpetajaga oli sõlmitud tähtajatu tööleping: kutseõppeasutuse õpetaja (agiilsed tarkavaraarenduse meetodikad, IT valdkonna alusteadmised, skriptimisvahendid, veebirakenduste loomise alused, 944 t), keeletase C1, lõpetanud TalTechi Äriinfotehnoloogia.

Õppedirektori sõnul on tegemist EHISes kandes eksitusega.

⁶⁷ KutÕS, § 39 lg 9.

⁶⁸ Töölepingu seadus, § 9 lg-d 1, 2.

EHISesse kantud andmete võrdlemisel haridust tõendavatele dokumentidele selgus:

- 1) Õpetaja (881 t, eesti keel teise keelena) – EHISes kandes on õpetaja haridustasemeks märgitud bakalaureusekraadile vastavus, kuid õpetaja haridustase on magistrikraadile vastav.
- 2) Õpetaja (1,0 ametikohta, eesti keel teise keelena) – EHISes puudub märges õpetaja kvalifikatsiooni kohta.
- 3) Õpetaja (1,0 ametikohta, infotehnoloogia logistikas jm) – koolis puudus haridust tõendav dokument.

Järelevalves oli vaatluse all osaliselt vene õppekeelega kutsekeskharidusega õpperühmadele 2022/2023. õppeaastal õppetööd läbiviivate õpetajate riigikeeleoskuse vastavus kehtestatud nõuetele. Järelevalves oli vaatluse all 40 õpetaja riigikeeleoskuse vastavus nõuetele.

Järelevalves selgus, et eesti keele oskus puudub nõutud tasemel järgmistel õpetajatel:

- 1) Elektroonika valdkonna kutseõpetaja – puudub riigikeeleoskust tõendav dokument.
- 2) IT valdkonna kutseõpetaja – puudub B1-taseme riigikeeleoskuse tunnistus.
- 3) Tekstiili valdkonna õpetaja – puudub B1-taseme riigikeeleoskuse tunnistus.

Tabel 6. Õpetajate vastavus riigikeeleoskuse taseme nõuetele, %.

Õppeaasta	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Eesti keskmine	96,99	94,68	95,21
Tallinna Tööstushariduskeskus	91,41	94,53	94,35

Allikas: EHIS.

Seega vastas riigikeeleoskus nõutud tasemele kontrollitud 40 õpetajast 37-l (92,5%).

4.1. Ettekirjutused direktorile

- 4.1.1. Tagada Eesti hariduse infosüsteemi kantud andmete õigsus, lähtudes Vabariigi Valitsuse 05.08.2004. a määruse nr 265 „Eesti hariduse infosüsteemi asutamine ning põhimäärus“ § 20 punktis 5 sätestatust vastavalt käesoleva õiendi punktis 4 toodud selgitustele. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.01.2023.
- 4.1.2. Sõlmida tähtajalisi töölepinguid üksnes siis, kui selleks on seadusandlik alus ja muuta tähtajalised lepingud, mille tähtajaliseks sõlmimiseks ei ole olnud alust, tähtajatuks. Täitmise tähtaeg: 01.01.2023.